

REDACTOR
DR. ALEXANDRU RUSU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ—JUDEȚUL ALBA DE JOS

MANUSCRISELE NU SE
INAPOIAZĂ.

Unirea

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 50 Lei

Pe 6 luni . . . 26 Lei

Pe 3 luni . . . 14 Lei

Numărul 1 Leu

Pentru inserate se plătește 2 lei de șir garmond.
La publicările ulterioare se socotește taxa jumătate.

Foaie bisericească-politică. — Apare în fiecare Sâmbătă.

Rămânem regionaliști

de Dr. Ioan Bălan,
rectorul facultății teologice din Blaj.

Sunt multe lucruri la noi în Ardeal, în cari ne deosebim radical de frații din Vechiul Regat. Unele sunt urma influențelor străine, și, fiind păgubitoare din punct de vedere național, ele vor trebui înlăturate. Rând — pe rând, le și părăsim.

Avem însă altele, multe, în cari ne deosebim foarte mult de frații de dincolo de munți, dar de cari nu voim să ne desbărăm odată cu capul. Ele sunt urme de ale culturii apusene creștine și privesc morala, așa că am păcătui greu, de le-am lăsa.

Cele mai ușuraticе pieze — ca „Phi-Phi“ ori „Finul Coniței“ — puse odată pe afiș, nu se mai ieau săptămâni întregi — la București, unde nu se găsesc nici 20% de populație băștinașă, care să poată spune: pe locul, unde stau eu, au locuit moșii și strămoșii mei; pe el vor muri și strănepoții, gata să și verse sângele pentru această „moșie“. Oameni al căror nume adevărat, moștenit dela strămoși, nu-l mai poate desvăli nici Siguranța, au alergat din cine știe ce locuri, în orașul plăcerilor și al bucuriilor, unde banii se câștigă foarte ușor, și adăugând un „escu“ la coadă, s'au făcut români curați! Oameni, cari și-au părăsit nevasta și copiii, găsesc în grădina sfântului Gheorghe martori, cari — înainte de războiu o făceau pentru câte doi Lei — jură, că persoana, pe care au cunoscut-o înainte cu 5 minute, le este prieten din copilărie, că nu a mai fost însurat și-l ajută să facă legătura civilă, fără nici un act, cu o femeie, care, Dumnezeu știe, al cătelea bărbat își iea. „Se romanizează“, cununându-se la preot ortodox, care se îndestulește cu buletinul ofițerului stării civile, și devin Bucureșteni „get-beget“. Cunoscut-am oameni certați cu procurorul pentru falsificare de cambii, ori cari și-au ispășit crimele în temnițele ordinare, și au ajuns îndrumători de conștiințe!

Ce poate ieși din un astfel de amalgam de neamuri și de religii, venite în Capitală pentru un traiu mai ușor, își poate închipui oricine! „Unificarea“ se face la aparență, prevalând întotdeauna elementele mai puțin morale. Astor fel de oameni le sunt potrivite piezele teatrale cele mai nerușinate și literatura cea mai atee.

Ceeace place așa de mult acestui public, pe care Germanul II numește așa de clasic: das Pöbel, nu ne place nouă, cărora ne-a hărăzit Dumnezeu o altă concepție morală în toate chestiunile. De aceea oricât de mult am aprecia valoarea morală a unor distinși profesori universitari, ne îngrozim, că timeretul nostru se va strica la București, din pricina „mediului“ și cu „unificarea sufletească“, repertoriul teatral din Cluj va căuta să nu rămână cu mi-

mic în urma celui dela București, și ne va face tot atât bine.

Mai mare primejdie aduc diferitele companii teatrale, cari cutreeră Ardealul și-i aduc „cultura“. Ești dator să le sprijinești, altfel nu ești bun român. Dar conștiința te oprește să sprijinești destrăbălarea, căci în acest caz nu ești bun creștin. Situația ta devine mult mai grea, când ești în fruntea unui institut. Idealul tău e să verși în suflete naționalismul creștin, căci cel păgân nu e bun pentru altceva, decât ca să umplă buzunarele celor ce-l poartă pe buze; singur naționalismul creștin poate asigura cinstea și trăinicia individului și a neamului. Poți tu să-ți duci elevii în școlile de corupție, cari sunt făcute de aceste companii?

E dureros, că directorii institutelor trebuie să țină lungi consfătuiri, pentru a vedea dacă pot permite elevilor să asiste la cutare pieză teatrală. Uneori ei trebuie să ceară eliminarea anumitor pasagii. Și sunt cazuri, când directorul își oprește școala dela câte o reprezentație. Să nu se mire atunci nimeni, dacă în scopul acesta la noi se va cere textul piezei cu câțeva vrememai înainte, spre a fi „cenzurat“ din punctul de vedere al moralei!

S'ar face o mare nedreptate acestor șire, dacă ele ar fi interpretate în sensul, că tot ce vine dela București e rău. Cam 1/3 din Bucureșteni sunt oameni buni, dar blajini, cari nu pot să-și impună punctul lor de vedere. Restul sunt străini, cari își vând neamul și credința, ca să se „romanizeze“. Acești străini, cari în vremea ocupației germane au făcut neamul nostru de rușine, sunt nevoiți să dea în tot ce e sfânt, ca să nu li-se observe vieța lor păcătoasă. Ei trimit și la noi aproape tot numai ce e stricat. Să știe, că nu ne fac nici o plăcere. Cu o astfel de morală nu voim să ne „unificăm“. Noi avem alte convingeri religioase și rugăm pe frații din Vechiul Regat să ne lase în pace, cum îi lăsăm și noi, că acest „regionalism“ dorim să ni-l păstrăm.

Nu le place Alba-Iulia! E vorba de frații dela Sibiu. Un preot, cu pretenția de-a reprezenta „cercuri preoțești“ spune în nr. 4. al „Telegrafului Român“, că „partidul național“ din Ardeal, așa cum e condus astăzi, nu poate întruni simpatia preoțimei noastre ortodoxe“. Motivul: pentru că conducătorii sunt „exponenții unui regionalism amestecat cu un pronunțat confesionalism unit catolic“. Cere prin urmare „o amănunțită revizuire a conducerii de partid“.

Fiind în preajma alegerilor, articolul a făcut senzație. Deși purta o iscălitură, lumea l-a socotit inspirat de cercurile oficiale, puse la cale, probabil, din partea partidului liberal care ar fi foarte bucuros să poată exploata în alegeri o scisiune ivită în sinul partidului național pe această chestiune. Ambele organe de frunte ale partidului național, „Gazeta“ dela Brașov ca și „Patria“ dela Cluj, s'au grăbit să

arate totala lipsă de temei a învinuirilor ce s'au adus și cu toate acestea — ori poate tocmai pentru a se face o dovadă mai mult — în consfătuirea dela Cluj comitetul executiv al partidului s'a întregit cu o serie de noi membrii, în frunte cu bine cunoscutul „șef“ ortodox, pâr. Ioan Lupăș.

Pâr. Avel — așa iscălește autorul articolului cu pricina! — și eu el toți cari iau stat la spate și-au ajuns deci scopul, întrucât „conducerea“ partidului de fapt s'a supus unei „amănunțite revizuirii“ și astfel ar trebui să și fi recăștigat simpatia față de partidul național.

După părerea noastră nu este însă cazul — deși ne-ar plăcea ca alegerile să dovedească contrarul —, pentru că chestiunea „conducerii“ a fost pusă numai de formă; *fondul este: programul*. Biserica ortodoxă dela noi, care tot mai mult își complace în apele privilegiilor de cari își închipuie că se bucură biserica „dominantă“ în vechiul regat, nu poate să ierte partidului național punctul referitor la „egala îndreptățire și deplina libertate confesională“ fixat în pactul Unirii dela Alba Iulia. Sunb cuvintele de „regionalism amestecat cu un pronunțat confesionalism unit catolic“ și „aranjarea oportunistă a chestiilor unite“ se înțelege singur aceasta, pentru că este cu totul eschis să se poată înțelege altceva. Și fiindcă acest program nu s'a schimbat, și ne place să credem că în atmosfera de sinceră și adevărată democrație înscrisă pe steagul acestui istoric partid al Ardealului, nici nu va putea să se schimbe vre-odată, prevenim pe conducătorii partidului național, ca „Avel“-ul „Telegrafului“ continuă a rămânea „Cain“-ul partidului.

Dixi et salvavi!

O desmințire loială. E vorba de un articol publicat în fruntea numărului din 6 Ianuarie al ziarului săsesc din Sibiu „Deutsche Tagespost“. Autorul lui, d. Lutz Korodi, unul din fruntașii vieții publice a Sașilor dela noi, se ocupă în el de scrisul episcopului luteran Alexandru Raffay din Budapesta, care într'un număr mai recent al periodicului german „Die Eiche“ debitează la adresa statului nostru cele mai inepte calomnii, căutând să arete, că biserica și școala luterană a avut sub stăpânirea ungară o situație mult mai favorabilă decât aceea de care se bucură sub noua stăpânire română.

D. Raffay ne prezintă în organul pomenit, oficiosul german al „Uniunii mondiale pentru colaborarea prietenească a bisericilor“, drept o țară de canibali, unde „persecuțiile și maltrătarile sunt sângeros de îngrozitoare. Preoți și învățători sunt biciuiți, cu carnea sfâșiată sunt aruncați în vagoane și duși în temnițe; sunt scoși din țară cu grămada, iar averea ce biată au avut li-se jăfuește; la graniță sunt oprii cu săptămăuile, unde femeile și copiii scoși din cuibul lor cald, trebuie să îndure foame și frig. Dacă s'ar putea aduna toate suferințele acestor năcăjiți într'o carte, ar fi cartea cea mai groaz-

nieă, ce s'a scris vreodată". De altă parte biserica luterană a celor ce au preferit „să se supună, cu un ceas mai curând de cum ar fi trebuit noilor cuceritori“, are în Ardeal o luptă foarte grea. „In valul de prăbușire li cultura europene din părțile acestea este răpită și ea. Copiii germani încă trebuie să se roage românește în școală și copiii lor se roagă deja cu mâinile împreunate ca și Românii; prăbușirea îngrozitoare a oricărui sentiment de umanitate va nimici la sigur și biserica evanghelică a Ardealului“.

Față cu aceste ineptii, d. Lutz Korodi ia o atitudine, care li face o cinste deosebită. Fără să ascundă dificultățile pe cari le întâmpină școala și biserica luterană în noiele împrejurări, dificultăți cari ar fi putut să-l facă mai puțin energic în desmintirea neadevărurilor debitate, d. Korodi afirmă cu toată tărie, că „cetitorii organului său n'au nevoie să li-se înșire în amănunte toate punctele privitor la cari este acum mai bine, atât pentru școală cât și pentru biserică“. Cele referitoare la învățământul religios le declară de curate scornituri, câtă vreme „nisi un organ al statului nu se amestecă în acest învățământ și peste tot în obiceiurile noastre religioase“. Ca și acestea, sunt curate invenții toate afirmările dlui Alex. Raffay, căzut se vede „prada vreunui reporter cu fantazia înfierbântată, care a știut să-i exploateze totala-i lipsă de orientare“. Mai fixează apoi faptul, că nici unui preot și învățător luteran nu i-s'au aplicat chinurile bestiale de cari face amintire d. Raffay, rugându-l să-i slăbească cu atari informații, cari nu pot să le aducă nici cel mai mic bine.

Astfel înțelege d. Korodi să lucreze pentru binele neamului său, pe care a dovedit că-l iubește ca oricare altul, apărând dreptatea și condamnând minciuna din toate puterile.

In chestia copiilor ilegitiimi. In legătură cu știrea noastră din numărul 3 c. referitoare la „sporul îngrozitor al copiilor ilegitiimi“ la noi, un harnic preot ne scrie că în parohia lui dintre 126 nașteri ale anului trecut nu mai puțin decât 22, deci aproape 20%, sunt ilegitiime. „Mi-am bătut capul, ne spune, că oare din lipsă de pastorație s'a ajuns la această

deplorabilă situație, dar trecând în revistă nașterile ilegitiime, am constatat că aproape toate sunt din atari concubinatăe cari perdurează din cauza că nu a sosit nici o știre oficială despre moartea bărbaților căzuți în războiu, încă prin anii primi (1914—15), și așa văduvele lor nu se pot cununa, sporind numărul copiilor ilegitiimi“.

Șirele acestea ne desvălesc o situație (căci cu siguranță nu este numai cazul parohiei din chestie!) din cele mai îngrijorătoare. Nu știm dacă în birourile militare se mai lucrează acte de această natură, și peste tot nu știm dacă privitor la regiunile, ai căror morți n'au aparținut armatei române, mai este ori nu cu puțină să se ajungă la publicarea din oficiu a celor ce de ani de zile n'au mai dat nici un semn de viață. Lucrul s'ar putea aranja pe cale judecătorească, dar fiindcă aceasta înseamnă, dupăcum ni-se spune, o cheltuială de cel puțin 1000 lei, lumea se îngrozește de ea, și copiii nelegitiimi sporesc mereu și în toate părțile.

Găsim deci că este un mare interes de stat, ca în această materie să se introducă o procedură mai sumară, care să nu necesite cheltuielile exorbitante de acum, dând și celor mai săraci posibilitatea de-a-și putea aranja situația familiară. Cum însă biserica nu este mai puțin interesată, n'ar strica poate ca autoritatea bisericească să facă la locurile competente demersurile necesare.

Dozăzeci procente de nașteri ilegale nu este o glumă și trebuie să ne pună pe gânduri!

La moartea Papei.

Moartea Papei Benedict al XV-lea a fost pentru civilizația apusă un prilej binevenit spre a dovedi, că în ce privește recunoștința sa față de Celce și ultima sa suflare a știut s'o ofere pe altarul păcii, nu stă înapoia Răsăritului, care a înțeles că trebuie să-i ridice o statuie la Constantinopol.

„L'Osservatore Romano“, organul semioficial al sf. Scaun, are zile de rândul pagini în-

tregi pline de adrese de condoleanțe și omagiu sosite din lumea întreagă. In fața acestei unanime manifestări de simpatie față de tronul papal, când regii și guvernele tuturor țarilor se pun cu adevărat la întrecere pentru a găsi cele mai potrivite cuvinte spre a exprima tot ce inima simte, ne vin în minte cuvintele profetice, cari se potrivește aici de minune: „Că dela răsăritul soarelui până la apus se aduce numelui meu... tămâie și jertfă curată“.

Din atâtea semne de stimă și dragoste, încreștam și noi, cu titlu de document, câteva din cele mai însemnate.

In numele regelui și a guvernului englez

a depeșat lordul Curzon, adresând ministrului Angliei la Vatican următoarele șire: „Din ordinul Regelui Vă rog să informați pe Cardinalul secretar de stat despre durerea profundă încercată de Majestatea Sa pe urma știrii despre moartea Papei și să transmiteți Eminenței Sale asigurarea sincerei simpatii a M. Sale“. Iar Cardinalului Gaspari i-a trimis următoarea telegramă: „In numele guvernului britanic doresc să exprim E. Voastre sincerele condoleanțe ale guvernului pentru moartea Sfinției Sale, care în scurtul răstimp cât a putut deprinde înalta sa funcțiune, s'a dovedit totdeauna amicul constant al păcii și apărătorul asiduu al frățietății morale a omenimei“.

Regele Alfonso al Spaniei

a trimis Cardinalului Gaspari următoarea depeșă: „Regina împreună cu mine, adânc consternați, ne asociem la jalea întregii creștinătăți și'n deosebi a aceleia a Spaniei catolice pentru moartea Sfinției Sale Papa Benedict XV, din partea căruia am primit atât de puternice dovezi de simpatie. Primiți, dle Cardinal, împreună cu Sacrul Colegiu, simțitele noastre condoleanțe“. — Tot din Spania s'au mai trimis condoleanțe din partea guvernului și a Senatului.

Jalea Germaniei,

manifestată, ca și în aproape toate țările de altfel, prin comemorarea solemnă în sinul parlamentului, s'a arătat și prin adresele presidenților de Consiliu din Prusia și Bavaria. Acesta

□ □ Foiața „Unirii“. □ □

Cât mai departe de mocirlă!

— Ileana Cosinzeana către Maria regina României. —

Draga mea,

Din înălțimile mele de vis și de slavă nu prea văd tot ce se petrece pe pământul frământărilor mărunte, dar sunt și eu cu luare aminte la unele întâmplări mai de seamă. Îți poți închipui deci, cât m'am mirat auzind de povestea celor trei porci cari, crezându-se mai dihai decât neamul lor, se duc la scroafa cea bătrână, ce se lăfia în noroi, să le spună, care e eu moțul cel mai frumos: cel cu roșu, cel cu albastru, ori cel cu cafeniu? Și soroafa cea bătrână grohând în noroi și punându-i să se lăfiaască și ei, i-a făcut pe toți o apă și un noroi.

Ei bine, draga mea, eu știam, că în țara noastră binecuvântată de Dumnezeu mai sunt și alte ființe și vietăți afară de cele care rămă, rod și se lăfăesc în tină. Sunt cristali de munte limpezi ca lacrima. Sunt brazi înalți și sulegeți cu vârfurile îndreptate spre înaltul cerului, arătând și în felul acesta, care trebuie să fie nizuința vietii pământeste: spre cele înalte. Sunt crini imaculate, pentru cari știam,

că ai o adevărată dragoste. Sunt atâtea păsări sburătoare și măestre cântătoare. Sunt pui de lei gata de orice jertfă nu numai pentru viața, ci și pentru cinstea pământului lor. Și sunt atâtea inimi curate de fecioare nevinovate.

Că sunt și porci și porcei, e prea adevărat. Dar lasă-i în știrea tatălui să se bălăcească ei de ei, să se muște și incolțască, să se stropească și murdărească, cum le vine mai bine la socoteală. Bag seama așa e felul lor de a fi. Nu-i mai îndemna și tu să se lăfiaască și mai mult decât o fac. Căci cine știe unde se vor opri, dacă-și vor lua nasul la purtare, precum însă-ți zici.

Îndată după povestioara ta, cu cei trei porci, ai putut să vezi și să auzi ce sfaturi dă un porc bătrân porceilor mai tineri ca să ajungă la lătură și grăunțe mai multe. Dacă le-ai trecut cu vederea, iată ți-le pun eu sub ochi, scumpa mea, ca să le vezi și, dându-ți seama din bună vreme, să te ferești de asemenea tovarășie:

„In politică nerușinarea se numește curaj, iar cea din urmă treaptă a ticăloșiei temperament politic“.

Mai departe:

„Să urmezi întotdeauna curentului... să nu te preocupe cu cine vei ajunge, ci să ajungi“. In sfârșit:

„Pe Z. l-a făcut Ministru soția. Trecând prin patul a 2 din puternicii zilei, a reușit

acolo unde nici inteligența, nici talentul soțului ei n'ar fi izbutit nici odată“.

De asemenea procedee porcine, draga mea, mai ales noi femeile trebuie să avem o groază și greață deosebită. „Mai bine femeia moartă, decât necinste să poarte“.

De bună seamă de aceste și de alte multe și mari adevăruri morale și-a dat seamă înaintașa ta în coroană și în scrisul regal, oând a zis în una din neuitatele-i cugetări regine: „Fețele încoronate trebuie să fie mărețe ca zeii“.

Deci cât mai departe de mocirlă și de porci, draga mea! Rostul lor e cuțitul care taie și curăță totul. Al nostru, al gospodarilor și gospodinilor și cu atât mai mult al suveranilor și suveranelor e cu totul altceva: mănauarea înțeleaptă a cuțitului.

Iată ce am avut de zis la povestea ta despre cei trei porci*). A ta de binevoitoare soră:

Ileana Cosinzeana.

P. S. Iartă-mă, că te-am tutuit, dar noi suveranele vorbim dela egal la egal.

*) S'a publicat în numărul de anul nou al revistei „Flacăra“ din București. N. R.

Cereți pretutindeni „Unirea“!

din urmă roagă pe Card. Gasparri să primească cele mai profunde condoleanțe pentru moartea Papei, »a cărui pierdere ireparabilă aduce consternare asupra omenimei întregi. Opera părințesă a afecțiunii va rămânea în Bavaria pururea neștearsă și în veci binecuvântată».

In numele Elveției

scrie *președintele Haab*, că „această pierdere e cu atât mai grea cu cât în Benedict al XV-lea se stinge unul din cei mai mari și mai luminați prietini ai păcii mondiale».

Președintele Statelor Unite din America

a trimis prin secretarul de stat Charles Vans, următoarele șire deosebit de afectuoase: »Adânc mișcat de moartea Sf. Sale Benedict al XV-lea, Președintele dorește să exprime Eminentei Voastre condoleanțe profunde. Iubirea lui pentru omenime, activitatea lui în favorul păcii, cum și sufletul său generos și înalta sa învâțătură, vor rămânea imprimate în inimile tuturor, iar moartea lui va fi sincer deplânsă în toate Statele-Unite».

Dintre nenumăratele adrese mai încreștăm, din lipsă de spațiu, singur pe aceea a

a Regelui Bulgariei

care alătura de o altă depeșă a Guvernului său, spune următoarele: »Profund atins de pierderea dureroasă care a ajuns biserica catolică, prin moartea celui ce a fost Benedict al XV-lea, Vă exprim condoleanțele mele cele mai sincere».

La noi.

Afară de Cercularul publicat în numărul trecut al păr. mitropolit Vasile, în provincia noastră bisericească s'au dat circulare de cuprins similar din partea tuturor Ordinariatelor sufragane. Dela Lugoj, Gherla și Oradea-mare s'au trimis preoțimeii cuvinte de adâncă jale, arătându-i în trăsături luminoase figura măreața a Celui dispărut. O deosebită durere transpiră din cercularul *Preasfințitului Iuliu al Gherlei*, care în loc să poată împărtăși Clerului binecuvântarea sfântului Părinte adusă dela Roma, trebuie să anunțe moartea neașteptată a Celui ce cu abia 10 zile înainte a fost văzut din parte-i deplin sănătos. »Darurile împărătești făcute bisericii noastre, spune păr. episcop, și mai mult: tot ce se pregătea să facă — precum s'a îndurat a'mi pomeni cu atâta drag puține zile înainte de moarte —, ne arată ceace a simțit acest suflet pentru noi și ne încredințează, că moartea neașteptată ne-a răpit nu numai pe capul bisericii noastre, ci și pe *marele prieten al poporului românesc*».

De aceea ne place să credem, că din șirul celor ce au avut un cuvânt de mângâiere și de compătimire pentru o pierdere atât de mare nu a putut să lipsească nici guvernul român și nici Familia noastră regală.

Spectator.

Spicuri.

Din prilejul vizitei făcute Curții noastre regale din partea regelui Alexandru al Sârbiei, pentru a face din principesa Mărioara cea dintâi regină a neamului sârbo-croat unit, dl. Nicolae Iorga a publicat în »*Neamul Românesc*» din 12 Ianuarie următoarele note foarte interesante.

Supt numele lor slav, supt limba slavă pe care o vorbesc, chiar supt conștiința slavă pe care li-au dat-o cărturării umblați prin Rusia, în secolul al XVIII-lea, Sârbii au mai mult decât cred ei — și ar crede mai mult dacă s'ar uita la deosebirea dintre tipul fisic al lor și acela al adevăraților Slavi — sânge vechiu iliric și sânge mai nou roman, resuflat din infiltrațiile latine țărănești în Balcani ca și din opera de colonizare a Cesarilor. Vieța

lor patriarhală de la țară samănă în trăsături fundamentale cu a noastră. Întăiele lor așezăminte, oneji, Voevozi, sunt întocmai ca acelea prin care începe istoria poporului nostru. Reminiscente romane au îndemnat pe Craii lor să râvnească la coroana urmașilor lui Constantin-cel-Mare.

Intr'o epocă mai apropiată de noi, pe la ei a trecut călugărul macedonean Nicodim spre a începe cărturăria românească în Oltenia și dela ei au venit cei dintâi logofeți de hrisoave ai Domnilor noștri. Unele cărți populare ale Bizanțului prin ei s'au strecurat la noi. În schimb, când vieța lor națională a încetat, după ce eroii lor muriseră supt steaguri turcești pe pământul nostru, cartea de biserică slavonească li-a venit în mare parte dela noi. Și mișcarea lor națională dela 1804 n'ar fi reușit dacă Vodă din București n'ar fi sprijinit-o în ascuns. În schimb, pentru pandurii noștri cari au luptat pentru desrobirea patriei sârbești, exemplul lor revoluționar a ridicat pe Tudor ca șef al țărânimii românești doritoare de un traiu mai bun.

Cam o jumătate de veac mai târziu, Mihail Obrenovici, prinț al Serbiei libere, propunea alianța creștină lui Cuza-Vodă, și Milan, urmașul său, plângea în uniformă românească atunci când vorbea ministrului României de dragostea pentru țara unde i-se născuse mama. Noi, cari nu avem a face cu urile interne ale Sârbilor nu putem uita că o Româncă după mamă li-a fost întâia regină. Dar mai ales ceia ce nu ni e îngăduit a uita, orice s'ar fi petrecut la mijloc, e mucenicia pe care am îndurat-o și unii și alții în anii cei mai grei ai vieții noastre naționale: doar, când cavaleria sârbească alerga spre Belgrad, rămășițele unei glorioase armate românești se coborau din văile Moldovei, pentru a îndeplini la București aceeași operă de purificare și de unire națională.

N. Iorga.

Revistă bisericească.

Preasfințitul episcop *Iuliu al Gherlei* s'a întors din Roma în 24 Ianuarie. În audiența privată pe care a avut-o la sf. Părinte în 11 Ianuarie, acesta, fiind încă deplin sănătos, s'a interesat cu cea mai mare dragoste de clerul și poporul eparhiei gherlane și a țării întregi, pomenind cu însuflețire de sprijinul puternic pe care se gândește să-l dea bisericii noastre și în viitor.

Comitetul reuniunii de misiuni din eparhia gherlană, întregit în 28 Decembrie 1921 cu toți canonicii, profesorii de teologie, protopopii și mulți alți preoți vrednici, se va întruni la Gherla în 23 Februarie c. pentru a stabili programul de muncă pe gestiunea anului curent. — Este cel mai însemnat lucru la care trebuie să se gândească o preoțime conștie de chemarea sa și de aceea vom încreșta totdeauna cu multă plăcere orice mișcare de pe acest teren.

Dintr'un interview al dlui Take Ionescu, dat pentru a arăta, că partidul național din Ardeal nu are nici un amestec deosebit în chestia concordatului, pusă la cale de guvernele țării, reținem, că, „în toamna trecută a sosit dela Roma proiectul final, la care guvernul a mai propus unele modificări, însăruinând pe ministrul Pennescu să trateze cu Roma asupra acestora».

Aproape deodată cu Papa Benedict al XV-lea, și tot de aceeaș boală, s'a stins la Toledo Cardinalul *Almaraz y Santos*, mitropolitul-primat al Spaniei. Cu moartea lui

numărul membrilor Conclavei a scăzut la 60, iar acela al Cardinalilor neitalieni la 29.

Intre cele din urmă idei cari au preocupat pe Papa Benedict XV, *marele papă al păcii*, a fost mesagiul pe care voia să-l trimită conferenței din Genua, arătând părerile sale asupra rezolvirii marilor probleme europene, cari mai împiedecă o sinceră înfrățire a sufletelor. El s'ar fi publicat în ajunul deschiderii conferenței.

Intr'un timp când lumea întreagă se închină memoriei mult regretatului părinte al Romei, și când toată presa română din București, care totuși n'are pretenția de a fi ultra-creștină îi dedică pagini întregi, *organele mitropoliei ortodoxe din Sibiu* scriu doar atâta: „In 22 Ianuarie a murit Papa Benedict al XV-lea, șeful papistașilor». Fără comentari!

Se știe, că *Metaxakis*, noul patriarh al Constantinopolului a fost ales în absență, fiind în Americă, unde se refugiase în urma măsurilor arbitrare ale guvernului din Atena. Acum este în drum spre Constantinopol unde, îl așteaptă degradarea rostită asupra-i din partea soborului dela Salonic. Știrile mai nouă spun, că marea entente îl sprijinește din greu și că biserica sârbească l-a recunoscut. Așa fiind este foarte probabil, că guvernul grec se va pleca și el și atunci „excomunicările“ de la Salonic vor cădea pe capul celor ce le-au rostit.

Episcopul catolic din Chile, în frunte cu arhiepiscopul din Santiago, a înaintat de curând prezidentului republicii un energic *memoriu în cauza reprezentățiilor cinematografice imorale*, insistând cu toată puterea pentru luarea măsurilor necesare în vederea unei schimbări a situației cu totul insuportabile. Ele se indică din partea episcopatului însuși, și prezidentul, care în răspunsul său împărtășește pe deplin îngrijorarea ilustrului corp, i-a pus în vedere, că chestiunea va fi adusă la ordinea zilei și că are nădejdea, că, fără a se face violență libertății comerțului, se vor putea găsi mijloacele potrivite pentru garantarea moralității acestor reprezentanții. — Pe când și la noi ceva similar!?

Din încredințarea primită dela sf. Părinte, vicariatul din Roma a publicat cu ziua de 18 Ianuarie c. un decret prin care oprește, sub pedeapsa suspensiunii a divinis ce se incurge ipso facto, pe toți preoții din eparhia Romei de-a fi membri ai așanumitului „Cerc universitar de studii istorico-religioase“, precum și al altor asociații cari lucrează în aceeași direcție și cu acelaș metod.

Din Bavaria se anunță o știre aproape de necrezut pentru mentalitatea ce stăpânește în zilele noastre, că *cel mai bogat om al țării*, un mare protector al artelor și un reputat diplomat, d. Krammer-Klett, consilier imperial, s'a călugărit, intrând în ordul Chartreux.

Săptămâna politică.

Politica internă a țării s'a redus în săptămâna din urmă la un singur punct: *pregătirile parlamentare*. Aceasta nu înseamnă însă o ușurare, căci toate problemele de mai înainte continuă a exista, concentrându-se în anumit înțeles în chestia alegerilor, și astfel canalizându-se acum toate energiile binișor disperate în aceeași și unică alvie, ciocnirile inevitabile cu astfel de prilejuri îi dau chiar caracterul unei *agravări considerabile*.

— *Guvernul liberal* a împănât deja aproape toate județele cu prefecti din oamenii săi, și la avizul acestora, așa se spune, va proceda în curând și la înlocuirea organelor administrative subalterne (pretori, secretari și primari), asigurându-și o administrație „inescepționabilă”, prima garanță a unor alegeri „curate și libere”. Restul se va face încetul cu încetul și după trebuință, fiindcă trebuie să se știe, că, ajunsă odată la putere, liberalii vor pune în joc întreaga autoritatea lor de stăpânitori și vor utiliza toate mijloacele (și Doamne multe mai sunt!) pentru ca să arate, că „țara îi dorește”.

— Nici *partidele din opoziție* nu se lasă însă mai pe jos. Mai simpatizată, ca totdeauna, decât guvernul, opoziția mai are de astădată în favorul său pe lângă verdictul ultimelor două alegeri, cari au suprimat aproape total reprezentanța parlamentară a liberalilor, și ascendentul extraordinar al unei democrații neasămănat mai avansate, care în fața marilor masse electorale ale votului universal se poate socoti ca o putere foarte însemnată. Lupta va fi deci din cele mai crâncene și dacă nu se poate prevedea de pe acum rezultatul final, se poate spune totuși cu multă probabilitate, că ambele tabere vor intra în parlament cu forțe considerabile.

— În cât privește *Ardealul*, se pare, că cu toate opintirile și chiar cu toate jertfele guvernului, care afirmative vrea să pună candidați în toate cercurile cu majoritate românească, vor ieși foarte puțini liberali. Marea întrunire dela Cluj a partidului național și mai ales simpatiile masei electorale pe cari, în lupta pe răsturnare a nefericitului guvern Averescu, a știut să și-o recâștige aproape în întregime, îi asigură acestuia o reușită mult mai frumoasă decât aceea din ultimele alegeri. Dacă mai punem apoi, că și din fracțiunea ardeleană a ruinatului partid averescan încă se va mai strecura (pentru calitățile personale!) câte unul, și că partidul țărănesc va lua și el un număr frumos de mandate, evident, că guvernul va trebui să se sprijinească pe oamenii ce-i va putea scoate în alte părți ale țării noastre, tot mai puțin încântate de cei cu trecut și cu porniri de oligarhie.

— Pe urma hotărârilor dela Cannes, în luna Martie ar fi să se țină o altă *conferență la Genua*. Acesteia i-se atribuie o importanță capitală și tocmai de aceea, și pentru că lucrurile nu sunt încă de-ajuns limpețite (cu deosebire noul guvern francez face o seamă de greutăți!), se vorbește foarte stăruitor de o amânare a ei cu o lună întreagă.

— *Tronul lui Constantin al Greciei*, care de altfel n'a fost încă recunoscut din partea puterilor, se elatină din nou și acum probabil va trebui să se limpezească odată chestiunea. Din interese mari, cari privesc Indiile, Anglia a ajuns să trebuiască a face curte „imperului” otoman, și astfel Grecia va fi silită să evacueze întreaga Asia mică, spulberând toate iluziile hrănite cu sânge scump ale Eladei. Că apoi în urma acestei grele înfrângeri de ordin diplomatic, va fi de ajuns să se jertfească singur Constantin, omul puterilor centrale, ori doară se va ajunge chiar la o republică greacă, singur Venizelos, marele cretan, ar putea să o spună.

(3) 1-1

A V I Z.

Joi în 9 Februarie c.

Se vor licita

în *prăvălia dlui Nicolae Baciu* (strada Regina Maria), toate sculele și mașinile de măiestru păpuțar, rămase în urma lui Teodor :-: Ambrus, fost măiestru în Blaj. :-:

Știri mărunte.

Personale. Dumineca trecută, păr. *Dr. Alexandru Nicolescu*, noul episcop al Lugojului, a sosit dela Obreja la Blaj, unde a stat până Luni seara, când a plecat la București, însoțit de păr. canonic *Dr. Victor Macaveiu*.

— *P. V. Ordinariat* al eparhiei gherlane a numit în *comitetul reuniunii eparhiale de misiuni* și pe următorii: *Ioan Hodorean*, arhidiacon onorar, *Alimpu Coste* preot în Ceheiu, *Ștefan Buzila* preot în Poiana, *Dr. Alexandru Ciplea* profesor Năsăud, *Dr. Iuliu Șimon* paroh în Iclodul-mare, *Dr. Victor Bojor*, paroh în Telciu și *Traian Trușăș* preot în Zălau.

— *P. V. Ordinariat* arhidiecezan a numit pe păr. *Isidor Văndor*, de adm. parohial la Alma-săsască.

Logodna oficială a regelui *Alexandru al Jugo-Slaviei* cu principesa *Mărioara* se va face Miercuri în 22 Februarie c. În scopul acestei mirele va sosi la București în 20 Februarie. Nunta s'a fixat pe ziua de Paști și va avea loc la Belgrad.

„Festivalul Molière” dela București. Din prilejul aniversării tricentenare a nașterii marelui fiu al Franței, Teatrul național din București a aranjat un festival destul de modest în cinstea lui Molière. Programul a stat dintr'un act ocazional (o improvizație în versuri albe cu muzică de scenă) scris de d. *Iorga*, cu titlul *„Molière se răsbună”*, dintr'o seurtă conferență rostită tot de d. *Iorga* și din reproducerea câte unui act din *„Avarul”* și din *„Tartuffe”*. — În alte țări s'a făcut neasămănat mai mult, și de aceea ne place să credem, că omagiul țării românești au s'a exhaustat cu atâta.

Locale. Măine, Dumineca Vameșului și a Fariseului, va predica în catedrală păr. canonic *Dr. Ioan Balan*.

— *Compania dramatică* a Teatrului românesc din Sibiu, de sub direcțiunea dnei *Constanța Hodoș*, a dat în zilele de Luni, Marți și Miercuri ale săptămânei trecute *trei reprezentații teatrale*, cari n'au avut darul să mulțumească publicul nici prin alegerea pieselor (s'a jucat *„Finul Coniței”*, *„Suzana”* și *„Sgârșitul risipitor”*), dar nici prin prestațiile artiștilor. La reprezentațiile din urmă, sala — cu tot concursul pe cari școlile au crezut că pot ori chiar trebuie să-l dea — a fost binișor goală, și astfel rezultatul bănesc, care nu pare a fi fost ultimul mobil al trupei, nu a putut să o încante. Morala: Nu se mai poate juca nici la Blaj orice, și din partea oricui!

— *Reuniunea pompierilor voluntari* din Blaj aranjează azi, la orele 8 seara, o *petrecere dansantă* în sala otelului *„Univers”*. Venitul petrecerii servește *augmentarea fondului reuniunii*.

— *Elevele liceului nostru de fete* vor da mâine seară o *reprezentare teatrală* în sala de gimnastică a liceului de băieți.

Franța ajută studenții români. La propunerea guvernului, Camera franceză a votat pentru ajutorarea studenților români un credit de 180,000 franci. Ajutorul acesta se dă pentru ca un număr de circa 200 studenți, lipsiți de mijloace și de beneficiul valutei să nu trebuiască să părăsească Franța și izvoarele culturii latine, dar în aceeași vreme și pentru a face, cum a spus-o ministrul *Berard*, un act de recunoștință și de mulțumire față de aceia, cari au fost alături de Franța în cursul războiului.

O nouă carte la Index. Un decret al Congregației sacralui Oficiu, publicat cu datul de 16 Ianuarie 1922, condamnă și pune pe Index următoarea lucrare, apărută în 1920, a profesorului dela facultatea de teologie a universității din Viena *Dr. Nivard Schlägl*: *„Die heiligen*

Schriften des Neuen Bundes. Aus dem Urtext übersetzt mit Erläuterungen und einer Einführung». Motivele nu se arată în decret.

† **Păr. Atanaziu Sângerzan**, adm. parohial în Teocul de sus (eparhia Gherlei) s'a stins în 22 Decembrie 1921, în anul 32 al vieții și al 7-lea al preoției sale oînstite.

† **Iuliu Hârșan**, învățător gr.-cat. în Chiheriul de jos s'a stins în spitalul din Sighișoara la 12 Ianuarie, în vrâsta de 56 ani. A fost înmormântat în Sighișoara.

Mulțumită publică.

Tuturor *P. T. Domni*, cari au binevoit a ne trimite condoleanțe din prilejul morții preaiubitului nostru *Valeriu P. Comșia*, fost vicar foraneu arhiepiscopesc al Făgărașului, le transmitem pe această cale cele mai sincere mulțumite.

Familia Comșia.

Bibliografie.**Au apărut:**

Ana Conta Kernbach, Noțiuni de pedagogie, didactică și metodică. Ediția V. (Editura Cartea Românească). București 1922. Prețul lei 22 50.

Apărută aproape simultan cu moartea distinsei autoare, această carte este un *prea folositor „Vade-mecum”* pentru toți cari au chemarea de dascăl.

Iuliu Pop, 100 sfaturi. Lugoj 1921. Prețul 5 lei.

Cartea cuprinde bune sfaturi pentru popor, inspirate de grija pentru fericirea credincioșilor a unui preot, care crede că poate fi folositor și afară de cadrele parohiei sale. Ea se poate avea la autor în Târnova (p. Reșița montană).

„Ramuri” Drum drept. Revistă literară săptămânală. An. XVI. Nr. 3. Craiova. Prețul 2 50 lei.

Din articolul *„Avignon”* al dlui *N. Iorga*, scos din volumul ce se tipărește acum sub titlul *„Din Franța”* reținem următoarele șire referitoare la *„Palatul papilor”* de acolo: *„Totalul e imens și strivitor; ce corespunde catolicității înseși în organizarea ei greoaie, neestetică, dar practică și sigură, grămădind filosofie peste filosofie, literatură peste literatură, artă peste artă, civilizație peste civilizație, pentru a le uni prin cimentul unei atotputernice tradiții întruchipată în simbolul sacru, necontentit schimbător, dar totuși permanent în eternitatea lui”*.

„Lumina Creștinului” An. VII. Nr. 12. (1 Dec. 1921) Iași. Prețul 1 50 lei.

„Consinzeana”. Anul VI. Nr. 2. Revistă ilustrată. Apare de 2 ori pe lună sub direcția dlui *Dr. S. Bornemisa*. Cluj (Regina Maria 11). Abonamentul pe an 80 lei.

Este vechea revistă dela Orăștie, care re apare după 7 ani cu acelaș program curat și folositor, și cu aceiași colaboratori apreciați, dar într'un mediu schimbat, în care îi dorim să poate pătrunde tot atât de ușor ca și în cel de atunci.

„Albina”. An. XXI. Nr. 1—2 (22—29 Ian.). Revistă enciclopedică populară. Apare în fiecare Duminecă. București (str. Lucaci 28). Abonamentul 50 lei pe an.

„Sămănătorul”. An. VI. Nr. 1. Revistă socială religioasă. Apare lunar. Brașov. Prețul 4 lei.

„Câmpul”. An. XV. Nr. 2 (15 Ianuarie). Foaie pentru săteni. Apare de 2 ori pe lună. Se tipărește de *„soc. agronomilor”*. București (str. sf. Dumitru Nr. 2). Prețul 35 lei pe an.

„Vieșta”. An. VIII. Nr. 1. (Ianuarie) Revistă populară catolică. Hălăucești (jud. Roman). Prețul lei 2.

„Revista Economică a României”. An. I. Nr. 7—8 (Nov.—Dec). București (Calea Victoriei 83). Abonamentul pe an 170 lei.

„Tribuna juridică”. An. IV. Nr. 1—2. (15 Ian.) București. Abonamentul 160 lei pe an.